

Betænkning afgivet af Forsvarsudvalget den 0. november 2005

1. udkast

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af værnepligtsloven og lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde

(Ændringer som følge af indførelsen af Forsvarets Dag og ændret ressortansvar)

[af forsvarsministeren (Søren Gade)]

1. Ændringsforslag

Forsvarsministeren har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. oktober 2005 og var til 1. behandling den 13. oktober 2005. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Forsvarsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og forsvarsministeren oversendte den 11. juli 2005 dette udkast til udvalget (alm. del – bilag 97). Den 4. oktober 2005 oversendte forsvarsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom, jf. L 9 – bilag 1.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget en skriftlig henvendelse fra:
Værnepligtsrådet.

Deputationer

Endvidere har følgende mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget:
Værnepligtsrådet.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 10 spørgsmål til forsvarsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. 2 af udvalgets spørgsmål og forsvarsministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

□

Forligskredsen (V, S, DF, KF og RV) har noteret sig, at forsvarsministeren i svaret på spørgsmål 10 har tilkendegivet følgende efter henvendelse fra Værnepligtsrådet:

»Værnepligtsrådet anfører, at værnepligtige ikke bør kunne vælges til Værnepligtsrådet før afslutningen af den grundlæggende uddannelsesperiode, idet de ellers vil blive afskåret fra at fortsætte tjenesten i forsvaret på kontrakt efter valgperiodens udløb. Det skal hertil bemærkes, at der kun vil være tale om et meget begrænset antal værnepligtige, hvor dette kan blive en problemstilling. Det vil derfor være muligt i de konkrete tilfælde at finde en praktisk løsning på problemstillingen, der vil sikre, at medlemmer af Værnepligtsrådet ikke bliver afskåret fra efterfølgende at forrette tjeneste i forsvaret, fordi de indledningsvis ikke har deltaget i en komplet basisuddannelse. [...]

Værnepligtsrådet anbefaler, at der etableres en ordning, hvor det undgås, at hele rådet udskiftes på en gang. Forsvarsministeriet er enig i dette ønske, og de af ministeriet udarbejdede retningslinjer vil ikke være en hindring herfor. [...]

Værnepligtsrådet anfører, at de ønsker at bevare deres nuværende navn. Forsvarsministeriet har ikke indvendinger imod, at Værnepligtsrådet bevarer deres hidtidige navn. [...]

Forsvarsministeriet har [...], på baggrund af de fremkomne bemærkninger fra Værnepligtsrådet, til hensigt at gennemføre en evaluering af den skitserede ordning i forbindelse med den årlige rapportering af forligsimpliceringen med henblik på eventuelle justeringer af samarbejdsordningen. Evalueringen vil således blive foretaget i foråret 2007 gældende for året 2006.«

Forligskredsen lægger vægt på, at Værnepligtsrådet skal fungere tilfredsstillende, og vil derfor følge implementeringen af samarbejdsordningen samt se frem til evaluering af ordningen.

Danske Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker yderligere:

Dansk Folkeparti støtter det fremsatte lovforslag i sin helhed, men udtrykker samtidig bekymring over lovens bestemmelser, når det gælder udenlandske mænd og kvinder, som ønsker at gøre værnepligtstjeneste i det danske forsvar. Udenlandske mænd og kvinder, der ønsker at gøre værnepligtstjeneste i Danmark, skal udfylde et ansøgnings- og oplysningsskema og herunder afgive en erklæring om, at de er indforstået med, at tjenesten ikke fritager dem for eventuelle tjenesteforpligtelser i deres hjemlande. Dansk Folkeparti ser et sikkerhedsmæssigt problem i dette, idet man risikerer tvivlstilfælde, hvor en udenlandsk værnepligtig vil kunne komme i en interessekonflikt mellem det danske militær og militæret i hans eller hendes hjemland. Endelig mener Dansk Folkeparti, at det kunne have været ønskeligt med en præcisering af, at de skønnede forhøjede driftsudgifter på ca. 7 millioner kr. pr. år vil kunne indeholdes i Forsvarsministeriets nuværende bevilling flere år frem.

Socialistisk Folkeparti bemærker:

Lovforslaget er en konsekvens af forsvarsforliget, som Socialistisk Folkeparti ikke er med i, og Socialistisk Folkeparti kan ikke støtte de i lovforslaget skitserede ændringer.

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget har Værnepligtsrådet haft foretræde for udvalget. Værnepligtsrådet påpegede i den forbindelse nogle relevante problemer, som er konsekvenser af den nye værnepligtsordning. Bl.a. svækkes Værnepligtsrådet pga. mindre kontinuitet i rådets arbejde. Forsvarsministeren argumenterer i sit svar på spørgsmål 10 for, at der skal sikres parallelitet i forhold til de værnepligtige i Beredskabskorpset, men Værnepligtsrådet anfører, at der i Beredskabskorpset ikke er tilfredshed med den gældende ordning.

Selvom Socialistisk Folkeparti ikke er tilhænger af den militære værnepligt, mener vi, at det er vigtigt, at de værnepligtige sikres rimelige vilkår for demokratisk organisering og formulering af relevante behov.

Værnepligtsrådet har samtidig påpeget de problemer, som knytter sig til de forholdsvis mange efterkassationer. Det er bl.a. et stort problem, at de efterkasserede i mange tilfælde står i en svær økonomisk og social situation. Socialistisk Folkeparti har noteret sig, at forsvarsministeren i sit svar på spørgsmål 8 har tilkendegivet følgende:

»Forsvarets Personeltjeneste vil derfor blive anmodet om i samarbejde med de værnepligtsbrugende myndigheder at gennemføre en undersøgelse af området med henblik på at vurdere, om regelsættet på området bør ændres. Spørgsmålet om ændring af vilkårene for de efterkasserede vil naturligt indgå som en del af denne undersøgelse.«

Socialistisk Folkeparti finder det vigtigt, at forsvarsministeren forpligtes på denne tilkendegivelse.

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *forsvarsministere*tilrådt af <>:

Til § 2

1) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 3 a., stk. 1, udgår »og 10«.«

[Konsekvensrettelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringen er en konsekvens af lovforslagets § 2, nr. 6, hvorefter § 10 i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde ophæves.

Gitte Lillelund Bech (V) nfm. Jens Hald Madsen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V)

Karsten Nonbo (V) Marion Pedersen (V) Hans Kristian Skibby (DF) Peter Skaarup (DF)

Allan Niebuhr (KF) fmd. Tom Behnke (KF) Per Kaalund (S) Mette Gjerskov (S)

Jeppe Kofod (S) Bjarne Laustsen (S) Jan Trøjborg (S) Morten Helveg Petersen (RV)

Holger K. Nielsen (SF) Frank Aaen (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1

Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Fólkaflokkurin (FF)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 9**Bilagsnr. Titel**

- 1 Høringsnotatet samt dertil knyttede høringssvar
- 2 Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
- 3 Forsvarsministerens ændringsforslag til lovforslaget
- 4 Godkendt tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
- 5 Henvendelse af 14. november 2005 fra Værnepligtsrådet vedr. foretræde for udvalget
- 6 Henvendelse af 17. november 2005 fra Værnepligtsrådet

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 9**Spm.nr. Titel**

- 1 Spm. om værnepligtstjeneste, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 2 Spm. om økonomiske konsekvenser, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 3 Spm. om ressourcer i forbindelse med Forsvarets Dag, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 4 Spm. om evaluering af Forsvarets Dag, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 5 Spm. om trænbarehed i forbindelse med Forsvarets Dag, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 6 Spm. om årlig statistik over efterkassationer, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 7 Spm. om reaktionsstyrkekontrakt, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om bedre vilkår for efterkasserede, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af den 14. november 2005 fra Værnepligtsrådet, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 17. november 2005 fra Værnepligtsrådet, til forsvarsministeren, og ministerens svar herpå

Bilag 2

To af udvalgets spørgsmål til forsvarsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og forsvarsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra V, S, DF, KF og RV.

Spørgsmål nr. 8:

Vil ministeren medvirke til at sikre bedre vilkår for efterkasserede, herunder en fastsættelse af procedure herfor, klageadgang samt økonomisk sikring af efterkasserede, som er uden skyld i efterkassationen?

Svar:

Efterkassation af værnepligtige i forsvaret foretages i dag af lokale bedømmelseskommissioner på tjenestestederne, jf. Forsvarsministeriets bekendtgørelse om bedømmelses- og antagelseskommissioner samt om overførelse af personel fra frivillig tjeneste til værnepligtstjeneste. Efterkassation af værnepligtige i redningsberedskabet samt efterkassation af militærnægtere foretages af sessionen, jf. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse om session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv.

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at det kan være hensigtsmæssigt fremadrettet at ændre bestemmelserne for efterkassation i forsvaret, således at forsvaret følger det nuværende regelgrundlag for redningsberedskabet og militærnægterområdet. Dette vil formodentlig i højere grad sikre, at erfaringerne fra efterkassationsagerne bruges aktivt til at forbedre egnethedsvurderingerne på Forsvarets Dag, idet målet må være i muligt omfang at undgå efterkassationer.

Forsvarets Personeltjeneste vil derfor blive anmodet om i samarbejde med de værnepligtsbrugen- de myndigheder at gennemføre en undersøgelse af området med henblik på at vurdere, om regelsæt- tet på området bør ændres. Spørgsmålet om ændring af vilkårene for de efterkasserede vil naturligt indgå som en del af denne undersøgelse.

Spørgsmål nr. 10:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 17. november 2005 fra Værnepligtsrådet vedr. ændring af værnepligtsloven, jf. L 9 – bilag 6.

Svar:

Værnepligtsrådets virke mv. er fastlagt i Forsvarsministeriets cirkulære om samarbejdsregler i forsvaret, der er udstedt i henhold til lov nr. 244 af 7. juni 1967 om samarbejdsregler i forsvaret. Værnepligtsrådets bemærkninger i relation til deres fremtidige virke ses derfor ikke at have relation til det fremsatte lovforslag til ændring af værnepligtsloven og lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde.

På baggrund af ændringerne af værnepligten i forsvaret, herunder den kortere værnepligtslængde, har Forsvarsministeriet fundet behov for at revidere den eksisterende samarbejdsordning på værnepligtsområdet. Hovedformålet hermed har været et ønske om at tilsikre, at de værnepligtige på tjenestestederne oplever, at der umiddelbart tages hånd om de eventuelle problemer, de rejser, og at disse ikke fortaber sig i en langsommelig proces. Der er derfor behov for i højere grad end tidligere at rette fokus mod det decentrale niveau, og Forsvarsministeriet ser derfor de lokale landstalsmænd som mere centrale aktører i den fremtidige samarbejdsordning. Der er derfor bl.a. i forhold til tidligere indført månedlige møder, hvor landstalsmændene fra de enkelte tjenestesteder mødes med de ansvarlige på værnepligtsområdet. Værnepligtsrådets opgave er i denne sammenhæng at virke som

sekretariatsfunktion for landstalsmændene og skabe de nødvendige rammer for, at disse kan varetage deres opgave. Endvidere har Forsvarsministeriet fundet det hensigtsmæssigt så vidt muligt at ensrette samarbejdsordningen for værnepligtige i forsvaret med redningsberedskabets ordning, hvor man har erfaring med korte indkaldelsesperioder. En forskel på reglerne i forsvaret og beredskabskorpset ville i øvrigt træde frem på Forsvarets Dag og ville kunne virke uforståeligt på de værnepligtige. Det er derfor også af betydning, at reglerne er så ens som muligt henset til informationsvirksomheden på Forsvarets Dag.

Forsvarsministeriet har derfor udarbejdet en række overordnede retningslinjer for en revision af Forsvarsministeriets cirkulære om samarbejdsregler i forsvaret. Disse retningslinjer har været til udtalelse ved bl.a. Værnepligtsrådet, ligesom jeg på et møde har drøftet sagen med Værnepligtsrådet. Værnepligtsrådets væsentligste indvending har i denne forbindelse været, at ministeriets forslag vil hindre den fornødne kontinuitet ved Værnepligtsrådet som følge af de nye korte indkaldelsesperioder på 4 måneder. Jeg er enig i behovet for at sikre en vis kontinuitet, hvorfor ministeriets forslag til retningslinjerne for samarbejdsordningen er justeret, så sekretariatsmedlemmer indkaldt til 4 måneders værnepligtstjeneste kan forlænges med indtil 4 måneder, således at den samlede værnepligtstjeneste bliver på 8 måneder.

Værnepligtsrådet anfører, at værnepligtige ikke bør kunne vælges til Værnepligtsrådet før afslutningen af den grundlæggende uddannelsesperiode, idet de ellers vil blive afskåret fra at fortsætte tjenesten i forsvaret på kontrakt efter valgperiodens udløb. Det skal hertil bemærkes, at der kun vil være tale om et meget begrænset antal værnepligtige, hvor dette kan blive en problemstilling. Det vil derfor være muligt i de konkrete tilfælde at finde en praktisk løsning på problemstillingen, der vil sikre, at medlemmer af Værnepligtsrådet ikke bliver afskåret fra efterfølgende at forrette tjeneste i forsvaret, fordi de indledningsvis ikke har deltaget i en komplet basisuddannelse.

Værnepligtsrådet anfører, at såfremt de værnepligtige vælges til Værnepligtsrådet i løbet af den grundlæggende uddannelsesperiode, opstår der problemer med at erstatte de pågældende som landstalsmænd. Uddannelsen af nye landstalsmænd vil, ifølge Værnepligtsrådet, ikke kunne gennemføres, idet uddannelsen er centraliseret og gennemføres i begyndelsen af indkaldelsesperioden. Det skal hertil anføres, at det normalt ikke kun er landstalsmanden ved de enkelte tjenestesteder, der gives den pågældende uddannelse. Vælges en given landstalsmand derfor til Værnepligtsrådet, vil der normalt være en række øvrige talsmænd ved det pågældende tjenestested, som vil kunne overtage opgaven som landstalsmand.

Værnepligtsrådet anfører, at der med ministeriets forslag vil kunne vælges medlemmer med kun en måneds tjeneste bag sig. Disse vil have ringe erfaring med militær tjeneste og ringe viden om forholdene ved enhederne. Det skal hertil anføres, at værnepligtige hidtil har kunnet indtræde i Værnepligtsrådet efter 2 måneders tjeneste. Der har således også hidtil været tale om forholdsvis unge værnepligtige, uden at dette har givet anledning til problemer.

Værnepligtsrådet foreslår, at medlemmerne af rådet først skal kunne indtræde i rådet efter afslutningen af den grundlæggende basisuddannelse, samt at de herefter kan være medlemmer af Værnepligtsrådet i indtil 12 måneder. Forsvarsministeriet finder imidlertid, at det er af væsentlig betydning, at medlemmerne af Værnepligtsrådet er værnepligtige, og at de værnepligtige på tjenestestederne kan identificere sig med medlemmerne af rådet og omvendt. Det findes derfor af væsentlig betydning, at rådets medlemmer ikke fjerner sig for meget fra den basis, hvis interesser de skal varetage. Derfor bør forlængelse af værnepligten begrænses mest muligt.

Værnepligtsrådet anbefaler, at den oprindelige anbefaling, som er udarbejdet af Forsvarskommandoen, Hærens Operative Kommando, Søværnets Operative Kommando, Flyvertaktisk Kommando, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Centralforeningen for Stampersonel og Værnepligtsrådet, følges. Forsvarsministeriet skal hertil bemærke, at det vurderes, at denne anbefaling ikke i tilstræk-

keligt omfang tager højde for de ændringer, der er sket på værnepligtsområdet som konsekvens af aftalen om forsvarets ordning 2005 – 2009.

Værnepligtsrådet anbefaler, at rådet fastsættes til maksimalt 4 medlemmer. Ministeriet overordnede retningslinjer betyder, at der fremadrettet vil være tre valgte medlemmer samt en sagsbehandler.

Værnepligtsrådet anbefaler, at der etableres en ordning, hvor det undgås, at hele rådet udskiftes på en gang. Forsvarsministeriet er enig i dette ønske, og de af ministeriet udarbejdede retningslinjer vil ikke være en hindring herfor.

Værnepligtsrådet anfører, at de værnepligtige fortsat bør være repræsenteret af deres egen uafhængige organisation og ikke erstattes af et sekretariat, der ikke vil kunne varetage de værnepligtiges interesser. Det skal hertil bemærkes, at det er Forsvarsministeriets vurdering, at de udstukne retningslinjer vil tilsikre, at Værnepligtsrådet vil kunne løse deres opgave, idet det skal tages i betragtning, at den ændrede værnepligt også giver ændrede vilkår for samarbejdsordningen, og det derfor er en naturlig konsekvens, at der også sker ændringer for Værnepligtsrådets vedkommende.

Værnepligtsrådet anfører, at de ønsker at bevare deres nuværende navn. Forsvarsministeriet har ikke indvendinger imod, at Værnepligtsrådet bevarer deres hidtidige navn.

Værnepligtsrådet anfører, at Landstalsmandsudvalget for værnepligtige i Beredskabskorpset deler Værnepligtsrådets vurdering af, at de skitserede retningslinjer ikke er hensigtsmæssige. Det er imidlertid Forsvarsministeriets vurdering, at redningsberedskabets samarbejdsregler er velfungerende, og at de virker efter hensigten. Når de nuværende medlemmer af samarbejdsorganerne ikke deler denne opfattelse, er det ministeriets vurdering, at dette skyldes, at der tidligere har været problemer med at løse rejste problemer inden for en overskuelig tidshorisont. Forsvarsministeriet vurderer dog, at den hyppigere mødefrekvens inden for forsvarets område vil medføre, at de fleste problemer kan løses inden for en indkaldelsesperiode.

Endelig anfører Værnepligtsrådet, at deres uafhængighed er blevet truet, ligesom antallet af medlemmer og den økonomiske ramme er reduceret. Forsvarsministeriet skal hertil anføre, at der som konsekvens af aftale om forsvarets ordning 2005 – 2009 ikke mere uddannes værnepligtige sergenter i forsvaret. De faglige interesser for samtlige sergenter i forsvaret varetages derfor fremadrettet af Centralforeningen for Stampersonel. En naturlig konsekvens heraf har været, at de værnepligtige sergenter repræsentation i Værnepligtsrådet, hvor de hidtil har været repræsenteret med 4 medlemmer, er bragt til ophør. Tilsvarende er rådets budgetter tilpasset i overensstemmelse hermed. Forsvarsministeriet har ikke været inddraget i den oprindelige beslutning om, hvorvidt der kan indkaldes ekstra medhjælpere i forbindelse med afholdelsen af de månedlige møder, men er i øvrigt enig i den trufne beslutning om, at der ikke mere er grundlag for dette. Årsagen er, at de pågældende arrangementer nu gennemføres hyppigere, men samtidig har ændret sig væsentligt både indholdsmæssigt, og hvad angår deltagerantallet.

Forsvarsministeriet vurderer, at de skitserede retningslinjer vil medvirke til, at der etableres en effektiv og for alle parter tilfredsstillende samarbejdsordning, der tager højde for de ændringer af værnepligten, som aftalen om forsvarets ordning 2005 – 2009 medfører.

Forsvarsministeriet har imidlertid, på baggrund af de fremkomne bemærkninger fra Værnepligtsrådet, til hensigt at gennemføre en evaluering af den skitserede ordning i forbindelse med den årlige rapportering af forligsimpliciteringen med henblik på eventuelle justeringer af samarbejdsordningen. Evalueringen vil således blive foretaget i foråret 2007 gældende for året 2006.